

Artikelarkiv Arvesølv 2018

Ungdomsoprøret i Munkebo

Af Hans Rye

Tonen var til tiden endda særdeles skarp, da det såkaldte ungdomsoprør fejede ind over Munkebo i slutningen af 60'erne, og oprøret omfattede alt fra husbesættelse til krav om ungdomshus og mere åbenhed i kommunale sager.

Central i konflikten var kommunens magtfulde sognerådsformand, socialdemokraten Axel Jørgensen og en større gruppe velformulerede unge mennesker, der mente, at der var alt for få aktiviteter for unge over 18 år.

Gruppen krævede et ungdomshus, og i maj 1967 besatte den derfor et nu for længst nedrevet hus på kirkepladsen i Munkebo. De ville indrette boligen til deres eget aktivitetshus, og de mente, at Axel Jørgensen havde lovet dem et tilholdssted, og at de derfor var i deres gode ret til at rykke ind i det faldefærdige hus, men medens de rykkede ind, rykkede det lokale politi ud, og overbetjent Robert V. Kiel ryddede huset uden større dramatik, selv om et halvt hundrede unge deltog i besættelsen.

- Jeg smed de unge ud af huset, men der var kun to inde, da det skete, oplyste Kiel til Fyns Tidende, der bestemt ikke ønskede, at avisen skrev om episoden.

- De får ikke mere at vide af mig. De kan ringe til min stationsleder. Han ved ingenting. Det her skal ikke frem for offentligheden, bliver betjenten citeret for at sige.

Kiel kunne med andre ord godt rydde huset, men ikke utilfredsheden af vejen. Tværtimod, og i 1969 skærpede man tonen, og utilfredsheden nåede nye højder ved sognerådsmødet den 14. oktober. De unge havde endnu ikke fået et tilholdssted, og forud for mødet var der indleveret et brev underskrevet af "U.R.O.": Ungdommens Revolutionære Organisation.

I brevet krævede man nu at få den gamle skolebygning på Fjordvej stillet til rådighed som ungdomshus. Mange unge var mødt op til mødet med plakater, der støttede op om kravet, men da Axel Jørgensen betragtede brevet som anonymt, smed han det i papirkurven og opfordrede i stedet de unge til at træde frem. I givet fald ville han forhandle med dem.

Den opfordring blev fulgt, idet de unge dannede en gruppe kaldet Oasen og fortsatte kampen for at få den tidligere skole og lærebolig på Fjordvej stillet til rådighed. Gruppen gennemførte flere demonstrationer for at gøre opmærksom på deres krav, og man udarbejdede sågar et forslag til struktur for huset og hvilke aktiviteter, det skulle indeholde, men kræfterne var spildt, idet

OMEGA TISSOT
kr. 295,- vandtæt kr. 190,-
CARL LANGE
Kilnegade 4 og 32. — Tlf. 13 32 87.
Middelfartvej 131 v/ Apollo Bld. — Tlf. 11 89 87.

Fyns Tidende
Fredag den 19. maj 1967

Politiet i Munkebo smed unge ud af „stjålet” hus

- Det skal ikke frem for offentligheden, siger overbetjenten, som smed dem ud - Vi vil have et sted at være, svarer de unge

50 unge i M. kebo mistede i går et tilholdssted. De blev smidt ud af politiet. Tilholdsstedet var en faldefærdig hytte på Fjordvej, og de unge var uden tilladelse flyttet ind i huset, kort før overbetjent Robert V. Kiel fjernede dem. Det mente de, at de havde ret til, fordi sognerådsformand Axel Jørgensen har lovet at hjælpe dem til et tilholdssted.

— Jeg smed de unge ud af huset, men der var kun to inde, da det skete, siger overbetjent Robert V. Kiel til Fyns Tidende.

— Var der dramatik?

— De får ikke mere at vide af mig. De kan ringe til min stationsleder. Han ved ingenting. Det her skal ikke frem for offentligheden.

Hvad er det, overbetjenten ikke vil have frem? Er det, at de unge føler sig jaget fra sted til sted? Er det den kendsgerning, at man i Munkebo kommune har omkring 1000 unge, som man ikke kan anvise plads i fritiden?

— I vores flok er vi omkring 50, fortæller en af de unge, Ivar Nielsen. Vi holdt oprørdigt til på buldøstvej, men her er vi med jævne mellemrum blevet smidt væk af politiet. Så den 1. maj demonstrerede vi. Vi forlangte et sted at være, og så endte det altså med, at jeg og to af mine kammerater havde et møde med sognerådsformanden.

— Han lovede, at han ville skilpe os, men at der i hvert fald ville gå et år, indtil vi fik et sted at være. Det kan vi ikke vente på. Så var det altså, at vi så stedet her og flyttede ind, men det varede kun kort.

— Huset er faldet væk, svar. Er det nu noget for jer?

— Ja, vi vil gerne sætte det hele i stand, men vi må have et sted at være. Vi bliver jaget fra sted til sted. Hjemme lyrdes da sig ikke om os, på torvet bliver vi jaget væk, og nu er vi altså også blevet forrevet fra huset.

— Hvordan kunne I finde på at flytte ind i huset uden tilladelse?

— Når provokerer inde i København kan flytte ind i et hus uden at spørge, kan vi også!

— Er I da provoker?

— Ja, er I ikke spærger Ivar og er sig om i kredsen. Jeg er var Egero.

Sådan ser huset ud: Bare vi må være der, siger de unge

sognerådet på opfordring af børneværnet valgte at etablere en fritidsklub for kommunens mindre børn i den tidligere skole.

- Vi har en større forpligtelse over for børn, hvis forældre går på arbejde, end over for de unge, sagde Axel Jørgensen. Og sådan blev det. Kun venstresocialisten, afdøde Poul Skrøder, stemte for de unges forslag, medens sognerådets øvrige ti medlemmer stemte imod.

Oasen lod sig imidlertid ikke slå ud af sognerådets beslutning og erklærede, at gruppen forsat ville kæmpe de unges sag i kommunen, og gruppen fik året efter en lille sejr i en hel anden sag, idet de efter længere tids pres fik indført spørgetid ved kommunalbestyrelsens møder. Derved blev Munkebo en af landets første kommuner der indførte spørgetid i forbindelse med sådanne møder.

Kravet om mere åbenhed var rejst i en skrivelse af 23. marts 1970 af Søren Haaber, hvis navn går igen i flere af de artikler, der er skrevet om "Munkebos ungdomsoprør", og det er også ham, kommunens afgørelse stiles til. Axel Jørgensen skriver, at kommunalbestyrelsen har behandlet sagen og har vedtaget, at der bliver indført spørgetid, og at

kommunalbestyrelsens dagsorden vil blive fremlagt på biblioteket tre dage forud for møderne. Han meddelte samtidig, at udvalgsmøderne ikke vil blive offentlige.

Uroen i Munkebo i slutningen af 60'erne førte til en del skriverier i flere aviser – også landsdækkende, idet både Ekstrabladet og Politiken skrev om forholdene i Munkebo, og det var ikke kun de unge fra Oasen, der kom til orde. Det gjorde en kreds af unge anført af Knud Christensen og Peter Weel Nielsen også, og de slog i en skrivelse til dagbladene fast, at det ikke er de unge selv, der har taget initiativ til demonstrationer og krav om et sted at holde til. "Bagmændene hævdes at være et par yderliggående venstreorienterede munkeboere, der forsøger at inspirere de unge i uheldig retning".

- Vi protesterer derfor på det kraftigste overfor denne kreds af venstre-orienterede, som tilsyneladende vil udnytte situationen i kommunalpolitisk øjemed, lød det i skrivelsen fra en kreds af tilfredse unge i Munkebo.

Også Danmarks Radio var interesseret i, hvad der skete i Munkebo, og i april 1970 sendte ungdomsmagasinet *Squash* en TV-reportage om livet som ung i værftsbyen, og den gav anledning til voldsom debat og kritik.

Forholdene blev fremstillet som nærmeste katastrofale, og flere af Oasens medlemmer udtalte sig negativt om livet som ung i Munkebo. Det blev oplyst, at ungdomskriminaliteten i byen var stærkt stigende, og de unge kunne fremvise kommunale dokumenter, der fortalte, at børneværnet i Munkebo havde 21,9 gange så mange sager som i andre byer af samme størrelse.

Sognerådsformand Aksel Jørgensen og flere lærere på Mølkærskolen mente, reportagen var særdeles ensidig og bevidst kun fremhævede de negative sider af livet som ung i Munkebo, og de tog kraftigt til genmæle. Ekstrabladet skrev også om sagen og betegnede fejden mellem de unge og borgmesteren som "åben krig". De to parter var dog ikke mere i krig, end de kunne snakke sammen, og de aftalte et møde hjemme hos et af Oasens medlemmer. Møde udviklede sig imidlertid negativt, idet de unge havde optaget hele samtalen på bånd, da de mente sognerådsformanden tidligere var løbet fra løfter, han havde givet.

Axel Jørgensen følte sig omvendt snigløbet og erklærede, at "Ethvert fremtidig samarbejde var udelukket".

Ovenstående artikel bygger især på avisartikler og notater, som daværende sognerådsmedlem for SF og senere VS Poul Skrøder samlede om det, der er betegnet som ungdomsoprøret i Munkebo. Artiklen bygger desuden på den research, som Nikolaj Heegaard, Østfyns Museer, gennemførte i forbindelse med udstillingen på Toldboden i Kertemunde i 2018, hvor man markerede 50-året for ungdomsoprøret i 1968.

Gengivelse af brevet til sognerådet fra U.R.O

Herunder er en ordret gengivelse af brevet den *Ungdoms Revolutionære Organisation* sendte til sognerådet. Brevet fra kildematerialet er en kopi, hvorpå der med kuglepen øverst er skrevet "*Kopi til Poul Skrøder*", mens der på bagsiden også med kuglepen står skrevet "*det frygtelige brev*".

"Til Sognerådet!

Nu er det "Fanme" snart tiden at i får øjnene op for det enorme behov, der har bestået her i byen i mange år: Et trivsels center!

Vi kræver et hus til dette, og da det er en almen viden, at kommunelærer Rud Hansens tjenestebolig snart står tom kræver vi dette til formålet. Vores krav går videre til selv at indrette det, selv at organisere det hele, da vi derved mener på denne måde, og kun denne, at frembringe den rigtige atmosfære over i dette trivselscenter.

Vær dog til en forandring lidt positive og løsriv jeg fra den reaktionære måde i ellers behandler tingene på.

Nu har ungdommen efterhånden prøvet adskillige gange på at få et eller andet triumfet igennem, men har altid mødt uvilje og skatteproblemer, men i må se i øjnene, at man ikke kan holde ungdommen hen med snak, også oven i købet love i den ene hånd og spytte i den anden, Aksel.

Resultater er hvad vi ønsker.

Dette program kan ikke være så kostbart for kommunen.

Samtidig vil vi gerne snart se den før omtalte spørgetid indført.

Vi har tænkt os, at overvære det næste sognerådsmøde, så vi håber sandelig at dette kommer på dagsordenen i oplæst tilstand.

U.R.O

Ungdommens

Revolutionære

Organisation.

NB.

Hvis et møde kunne arrangeres vil vi fra vores side se frem til dette med glæde. Dog ønsker vi i første omgang et lukket møde"